

Xuquuqda Waxbarashada Gaarka ah ee Waalidiinta iyo Carruurta

Ee ku hoos jirta Sharciga Waxbarashada Shakhsiyaadka Naafada ah, Qaybta B, iyo

California Xeerka Waxbarashada

Ogeysiiska Ilaalada Nidaamka

Dib loo eegay Oktoobar 2016

Fiiro gaar ah: Erayga degmada dugsiga waxa loo isticmaalaa dhamaan dukumeentigan si loogu sharaxo wakaalad kasta oo waxbarashada dadwaynaha ka masuula bixinta barnaamijka waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Erayga qiimayn waxa loola jeedaa qiimayn ama tijaabin. Sharciyada federaalka iyo kuwa gobolka ayaa lagu soo xigtay ogeysiiskan oo dhan iyadoo la isticmaalayo soo gaabinta Ingiriisiga, kuwaas oo lagu sharraxay qaamuus bogga ugu dambeeya ee ogeysiiskan.

Waa maxay Ogeysiiska Ilaalinta Habraaca?

Macluumaadkani waxa uu ku siinayaa waalid ahaan, masuulka sharciga ah, iyo waalidka ku meel gaadhka ah ee leh carruurta naafada ah laga bilaabo da'da saddex (3) ilaa da'da labaatan iyo kow (21) iyo ardayda gaadhay da'da siddeed iyo toban (18), da'da qaangaarka, dulmar ku saabsan xuquuqdaada waxbarasho ama ilaalinta nidaamka.

Ogeysiiska Ilaalinta Nidaamka waxaa looga baahan yahay Sharciga Waxbarashada Shaqsiyaadka Naafada ah (Ingiriisi, loo yaqaan IDEA) waana in lagu siiyaa:

- Markaad codsato nuqul
- Marka ugu horraysa ee ilmahaaga loo diro qiimaynta waxbarashada gaarka ah
- Mar kasta oo lagu siiyo qorshe qiimayn ah oo aad ilmahaaga ku qiimayso
- Marka la helo cabashada gobolka ama nidaamka cadaaladeed ee ugu horeeya sanad dugsiyeedka, iyo
- Marka go'aan laga gaaro ka saarista ka dhigan beddelka meelaynta

(20 USC 1415[d]; 34 CFR 300.504; EC 56301[d] [2], EC [/g4] 56321, iyo 56341.1 [g] [1])

Waa maxay Sharciga Waxbarashada Shaqsiyaadka Naafada ah?

IDEA waa sharci federaal ah oo u baahan in degmooyinka dugsiyadu siiyaan "waxbarasho dadweyne oo bilaash ah oo ku habboon" (Ingiriisi, loo yaqaan FAPE) carruurta naafada ah ee xaqa u leh. Waxbarasho dadwayne oo bilaash ah oo ku haboon waxay ka dhigan tahay in waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha lagu bixiyo sida lagu qeexay barnaamijka waxbarashada gaarka ah (Ingiriisi, oo loo yaqaan IEP) oo hoos timaaddailaalinta dadweynaha ilmahaaga kharash la'aan.

Ma ka qayb-qaadan karaa go'aamada ku saabsan waxbarashada ilmahayga?

Waa in lagu siiyo fursado aad kaga qaybgasho kulan kasta oo go'aan-qaadasho ah oo khuseeya barnaamijka waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Waxaad xaq u leedahay inaad

ka qayb-gasho shirarka kooxda IEP ee ku saabsan aqoonsiga (u-qalmitaanka), qiimaynta, ama meelaynta waxbarashada ilmahaaga iyo arrimaha kale ee la xidhiidha FAPE ilmahaaga. (20 USC 1414[d] [1]B–[d][1][D]; 34 CFR 300.321; EC [/g3] 56341[b], 56343[c])

Waalidka ama masuulka, ama wakaalada waxbarashada deegaanka (LEA), waxay xaq u leeyihiin inay ka qayb-qaataan horumarinta IEP iyo inay bilaabaan rabitaankooda ah inay si elektaroonik ah cajalad ugu duubaan nidaamka shirarka kooxda IEP. Ugu yaraan 24 saacadood ka hor kulanka, waalidka ama qofka ilmaha masuulka ka ah waa in ay ogeysiyaan xubnaha kooxda IEP inay rabaan inay duubaan shirka. Haddii waalidka ama qofka ilmaha masuulka ka ah aanu oggolaan in LEA cajal-maqal ah lagu duubo kulanka IEP, shirka laguma duubi karo cajalad maqal ah.

Xuquuqdaada waxaa ka mid ah macluumaadka ku saabsan helitaanka FAPE, oo ay ku jiraan dhammaan xulashooyinka barnaamijka, iyo dhammaan barnaamijyada beddelka ah ee la heli karo, labadaba dadweynaha iyo kuwa aan dawliga ahayn. (20 USC 1401[3], 1412[a]][3]; 34 CFR 300.111; EC 56301, 56341.1[g][1], iyo 56506)

Halkeen ka heli karaa caawimo dheeraad ah?

Marka aad wax ka qabto waxbarashada ilmahaaga, waxaa muhiim ah inaad la xidhiidho macalinka ama maamulaha ilmahaaga si aad ugala hadasho ilmahaaga iyo wixii dhibaato ah ee aad aragto. Shaqaalaha degmadaada ama waxbarashada gaarka ah ee degaankaaga qorshaha (SELPA) ayaa laga yaabaa inay ka jawaabaan su'aalaha ku saabsan waxbarashada ilmahaaga, xuquuqdaada, iyo ilaalinta nidaamka. Sidoo kale, marka aad welwel qabto, wada hadalkan aan rasmiga ahayn wuxuu inta badan xalliyaa dhibaataada wuxuuna caawiyaa in la joogteeyo wada xiriirka furan.

Waxa kale oo laga yaabaa inaad rabto inaad la xidhiidho mid ka mid ah ururada waalidiinta ee California (Xarumaha Awoodsiinta Qoyska iyo Mac-hadyada Tababarka Waalidka), kuwaas oo loo sameeyay si loo kordhiyo wada shaqaynta ka dhaxaysa waalidiinta iyo barayaasha si loo hagaajiyo nidaamka waxbarashada. Macluumaadka xiriirka ururadan waxaa laga helayaa waxbarashada gaarka ah ee CDE bogga internetka Ururada Waalidka California ee [http://www.cde.ca.gov/sp/se/qa/caprtorg.asp/\[g2\]](http://www.cde.ca.gov/sp/se/qa/caprtorg.asp/[g2]).

Ilaha dheeraadka ah ayaa ku taxan dhamaadka dukumeentigan si ay kaaga caawiyaan inaad fahanto ilaalinta nidaamka.

Ka waran haddii ilmahaygu uu yahay dhagool, mid maqal adag, indhoole, aragga naafo ka ah, ama dhagoole-indhool?

Dugsiyada Gaarka ah ee Dawladdu waxay siiyaan adeegyo ardayda dhegoolaha, maqalka adag, indho la'aanta, aragga naafada ka ah, ama dhego la' mid kasta oo ka mid ah saddexdeeda xarumood: Dugsiyada California ee Dhagoolayaasha ee Fremont iyo Riverside iyo Dugsiga Indhola'aanta ee California Fremont. Barnaamijyada deegaanka iyo kuwa maalinlaha ah waxaa la siiyaa ardayda laga bilaabo dhallaanka ilaa da'da 21 ee labadaba Dugsiyada Gobolka ee Dhagoolayaasha. Barnaamijyada noocan oo kale ah waxaa la siiyaa ardayda da'doodu tahay shan ilaa 21 ee Dugsiga Indhoolayaasha California. Dugsiyada Gaarka ah ee Gobolka ayaa sidoo kale bixiya adeegyo qiimeyn iyo kaalmo farsamo. Wixii macluumaad dheeraad ah ee ku saabsan Dugsiyada Gaarka ah ee Gobolka, fadlan booqo mareegaha Waaxda Waxbarashada California (CDE) <http://www.cde.ca.gov/sp/ss/> ama weydii macluumaad dheeraad ah xubnaha kooxda IEP ilmahaaga.

Ogeysiiska, Oggolaanshaha, Qiimaynta, Ballanta Waalidka ee Ku-meel-gaadhka ah, iyo Helitaanka Diiwaanada

Ogeysiis qoran oo hore

Goorma ayaa ogeysiis loo baahan yahay?

Ogeysiiskan waa in la bixiyaa marka ay degmadu soo jeediso ama diido in ay bilaabaan isbeddelka aqoonsiga, qiimaynta, ama meelaynta waxbarashada ubadkaaga baahiyaha gaarka ah qaba ama bixinta waxbarasho dadweyne oo bilaash ah oo ku habboon. (20 USC 1415[b][3] iyo (4), 1415[c][1], 1414[b][1]; 34 CFR [/g2] 300.503; EC 56329 iyo 56506[a])

Degmadu waa inay kugu wargelisaa qiimaynaha la soo jeediyay ee ilmahaaga ogeysiis qoraal ah ama qorshe qiimayn ah shan iyo toban (15) maalmood gudahooda inta lagu jiro codsigaaga qoran ee qiimaynta. Ogeysiiska waa in uu ahaadaa mid la fahmi karo oo ku qoran luqadaada hooyo ama habka kale ee isgaarsiinta, ilaa ay cadahay in aysan suurtagal ahayn in sidaas la sameeyo. (34 CFR 300.304; EC 56321)

Maxay ogeysiisku ii sheegi doontaa?

Ogeysiiska Qoritaanka Hore waa inuu ku jiraa kuwa soo socda:

1. Sharaxaad ku saabsan falalka ay soo jeediyeen ama ay diideen degmadu
2. Sharaxaad ku saabsan sababta tallaabada loo soo jeediyay ama loo diiday
3. Sharaxaada habraaca qiimayn kasta, diiwaanka, ama warbixinta wakaaladu adeegsatay iyada oo saldhig u ah tallaabada la soo jeediyay ama la diiday
4. Bayaan sheegaya in waalidka ilmaha naafada ah ay leeyihiin ilaalin hoos timaada ilaalinta nidaamka
5. Ilaha ay waalidiintu la xiriiri karaan si ay u helaan kaalmo xagga fahamka qodobada qaybtan
6. Sharaxaada xulashooyinka kale ee kooxda IEP ay tixgeliyeen iyo sababaha xulashooyinkaas loo diiday; iyo
7. Sharaxaada wax kasta oo kale oo khuseeya tallaabada la soo jeediyay ama la diiday. (20 USC 1415[b][3] iyo [4], 1415[c][1], 1414[b][1]; 34 CFR 300.503)

Oggolaanshaha Waalidka

Goorma ayaa oggolaanshahayga loo baahan yahay in la qiimeeyo?

Waxaad xaq u leedahay inaad u gudbisoo ilmahaaga adeegyada waxbarashada gaarka ah. Waa in aad bixisa oggolaansho xog ogaal ah, qoraal ah ka hor inta aan ilmahaaga qiimayntiisa kowaad ee waxbarashada khaaska ahi sii socon. Waalidku wuxuu haaystaa ugu yaraan shan iyo toban (15) maalmood laga bilaabo helitaanka qorshaha qiimaynta la soo jeediyay si uu u gaadho go'aan. Qiimaynta waxa laga yaabaa inay bilaabato isla markiiba marka la helo oggolaanshaha waana in la dhammeeyaa oo IEP lagu sameeyaa lixdan (60) maalmood gudahooda markaad oggolaato.

Goorma ayaa oggolaanshahayga loogu baahan yahay adeegyada?

Waa in aad bixisa ogolaansho qoraal ah oo xog ogaal ah ka hor inta aysan degmadaadu siin ilmahaaga waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha.

Maxay yihiin nidaamyada marka waalidku aanu bixin oggolaansho?

Haddii aanad bixin oggolaanshaha qiimaynta bilowga ah ama aad ku guul daraysato inaad ka jawaabto codsiga lagu bixiyo oggolaanshaha, degmadu waxa laga yaabaa inay sii wado qiimaynta hore iyadoo la isticmaalayo nidaamka nidaamka cadaaladeed.

Haddii aad diido inaad ogolaato bilawga adeegyada, degmada dugsiyada waa in aanay bixin waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha mana doonayso in ay ku bixiso adeegyada habraaca cadaalada leh.

Haddii aad qoraal ugu ogolaato waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha ilmahaaga laakiin aadan oggolaan dhammaan qaybaha IEP, qaybaha barnaamijka aad u ogolaatay waa in la fuliyaa iyada oo aan dib loo dhigin.

Haddii degmadu ay go'aansato in qaybta barnaamijka waxbarashada gaarka ah ee la soo jeediyay ee aanad ogolayn ay lama huraan u tahay in la siiyo waxbarasho dadweyne oo bilaash ah oo ku habboon ilmahaaga, waa in la bilaabo dhagaysi dacwad cadaalad ah. Haddii dacwad cadaalad ah la qabto, go'aanka dhageysigu wuxuu noqonayaa mid kama dambays ah oo dhaqan gal ah.

Xaaladda dib-u-qiimaynta, degmadu waa inay diiwaan gelisaa tallaabooyin macquul ah si loo helo oggolaanshahaaga. Haddii aad ku guul daraysato inaad ka jawaabto, degmadu waxay sii wadi kartaa dib u qiimaynta oggolaanshahaaga la'aanteed. (20 USC 1414[a] [1] [D] iyo 1414[c]; 34 CFR 300.300; EC 56506 [e], 56321[c] iyo [d], iyo 56346).

Goormaan ka noqon karaa oggolaanshaha?

Haddii wakhti kasta ka dambeeya bixinta bilowga ah ee waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha, waalidka canuggu uu ku buriyo oggolaanshaha qoraal ahaan sii wadida bixinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha, wakaalada dadwaynaha:

1. Ma sii wadi karto bixinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha ilmaha, laakiin waa in ay bixiso ogaysiis hore oo qoran si waafaqsan 34 CFR Qaybta 300.503 ka hor inta aan la joojin adeegyada noocaas ah
2. Ma isticmaali karo habraacyada qaybta E ee Qaybta 300 34 CFR (oo ay ku jiraan habraacyada dhexdhexaadinta ee hoos yimaada 34 CFR Qaybta 300.506 ama habraaca cadaalada leh ee hoos yimaada 34 CFR [g3] Qaybaha 300.507 ilaa 300.516) si loo helo heshiis ama xukun in adeegyada la siin karo ilmaha
3. Looma tixgelin doono inay xadgudub ku tahay shuruudaha lagu sameeyo waxbarashada guud ee ku habboon ee bilaashka ah (FAPE) ee ubadku heli karo sababtoo ah guuldarada in la siiyo ubadka waxbarasho gaar ah oo dheeraad ah iyo adeegyada la xidhiidha.

4. Looma baahna in la qabto shirka kooxda IEP ama la horumariyo IEP ee hoos yimaada³⁴ CFR Qaybaha 300.320 iyo 300.324 ee ilmaha si loo siiyo waxbarasho gaar ah iyo adeegyada la xidhiidha

Fadlan ogow, sida ku cad 34 CFR Qaybta 300.9 (c)(3), in haddii waalidku ay uga noqdaan ogolaanshaha qoraal ahaan ilmahooda helitaanka adeegyada waxbarashada gaarka ah ka dib marka ubadka la siiyo waxbarashada gaarka ah iyo wixii la xidhiidha. adeegyada, hay'adda dadwaynaha loogama baahna inay wax ka beddesho xogta waxbarashada ilmaha si meesha looga saaro tixraac kasta oo ubadku helay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha sababtoo ah burinta ogolaanshaha.

[/ g2]

Ballanta Waalidka ee Ku-beddelka ah

Maxaa dhacaya haddii waalidka aan la aqoonsan karin ama la heli karin?

Degmooyinka dugsiyadu waa inay xaqiijiyaan in shaqsiga loo xilsaaray inuu u noqdo waalid ku meel gaadh ah oo u ah waalidka ilmaha naafada ah marka waalidka aan la aqoonsan karin degmada dugsiguna aanay ogaan karin halka uu waalidku joogo.

Waalid ku meel gaadh ah ayaa sidoo kale la magacaabi karaa haddi ubadku yahay dhalinyaro guri la'aan ah oo aan lala socon, ku tiirsane la xukumay ama waadhka maxkamada ee hoos yimaada xeerka daryeelka iyo mac-hadyada gobolka, oo loo gudbiyo waxbarashada khaaska ah ama uu hore u haystay IEP. (20 USC 1415[b][2]; 34 CFR 300.519; EC 56050; GC 7579.5 iyo 7579.6)

Qiimeyn aan kala sooc lahayn

Sidee ilmahayga loogu qiimeeyaa adeegyada waxbarashada gaarka ah?

Waxaad xaq u leedahay in ilmahaaga lagu qiimeeyo dhammaan meelaha lagu tuhmo naafonimada. Alaabta iyo hababka loo isticmaalo qiimaynta iyo meelaynta waa in aanay noqon midab-takoor, dhaqan, ama jinsi.

Qalabka qiimaynta waa in la bixiyaa oo imtixaanka lagu qaadaa afka hooyo ama habka wada xidhiidhka oo qaabka ay u badan tahay in laga helo macluumaad sax ah oo ku saabsan waxa ilmuhu yaqaan oo uu qaban karo tacliin ahaan, korriin ahaan, iyo shaqo ahaanba, ilaa aanay si cad u suurto gal ahayn. si ay u bixiyaan ama u maamulaan.

Ma jiro hab keliya oo noqon kara halbeegga keliya ee lagu go'aaminayo u-qalmitaanka iyo horumarinta FAPE ee ilmahaaga. (20 USC 1414[b][1]–[3], 1412[a]][6][B]; 34 CFR 300.304; EC 56001[j] iyo 56320)

Waxbarasho Madax-banaan Qiimeyn

Ilmahayga ma laga yaabaa in si madaxbanaan loo baaro oo ay kharashka degmada bixinayso?

Haddii aadan ku raacsanayn natijada qiimaynta ay samaysay degmadu, waxaad xaq u leedahay inaad waydiisato oo aad u hesho qiimayn waxbarasho oo madax banaan ilmahaaga qof u qalma inuu sameeyo qiimaynta oo ay bixiso dadwaynaha.

Waalidku waxa uu xaq u leeyahay hal qiimayn waxbarasho oo madax bannaan oo kharash dadweyne ah mar kasta oo wakaaladda dadweynuhu ay samayso qiimayn uu waalidku ku khilaafu.

Degmadu waa inay ka jawaabto codsigaaga qiimayn waxbarasho oo madax bannaan oo ay ku siiso macluumaadka ku saabsan halka aad ka heli karto qiimayn waxbarasho oo madax banaan.

Haddii degmadu ay rumaysato in qiimaynta degmadu ay ku habboon tahay oo ay isku khilaafto in qiimayn madax-bannaani ay lama huraan tahay, degmadu waa inay codsato dhegaysi habraac cadaalad leh si loo caddeeyo inay qiimaynteedu ku habboonayd. Haddii degmadu ay guuleysato, wali waxaad haysataa

Xaq u yeelashada qiimayn madax bannaan laakiin aan ahayn kharash dadweyne. Kooxda IEP waa inay tixgeliyaan qiimayno madax-banaan.

Nidaamyada qiimaynta degmadu waxay ogolaadaan in fasalka dhexdiisa lagu eego ardayda. Haddi degmada dugsiga ay ku eegto ubadkaaga fasalkiisa ama keeda inta lagu jiro qiimaynta, ama haddii degmada loo ogolaan lahaa inay kormeeraan ilmahaaga, shakhsi samaynaya qiimayn waxbarasho oo madax bannaan waa in sidoo kale loo ogolaado inuu ku ilaaliyo ilmahaaga fasalka dhexdiisa.

Haddii degmada dugsigu u soo jeediso hab dugsiyeed cusub ilmahaaga iyo qiimayn waxbarasho oo madax-bannaan la samaynayo, qiimeeyaha madaxa bannaan waa in loo oggolaadaa inuu marka hore ilaaliyo goobta cusub ee la soo jeediyey. (20 USC 1415[b][1] iyo [d][2][A]; 34 CFR 300.502; EC[g5] 56329[b] iyo [c])

Galitaanka Diiwaanada Waxbarashada

Ma baadhi karaa ilmahaaga' diiwaanada waxbarasho?

Waxa aad xaq u leedahay in aad baadho oo aad dib u eegto dhammaan diiwangelinta waxbarashada ubadkaaga iyada oo aan dib loo dhigin aan loo baahnayn, oo ay ku jirto ka hor kulanka ku saabsan IEP-ga ubadkaaga ama ka hor dhagaysiga nidaamka xuquuq dhawrista. Degmadu waa inay ku siiso helitaanka diiwaanada iyo koobiyada, haddii la codsado, shan (5) **maalmo ganacsi** gudahooda ka dib codsiga qoraal ahaan ama hadal ahaan. (EC 49060, 56043[n], 56501[b][3], iyo 56504)

Sida Muranka loo xalliyo

Dhageysiga Nidaamka Xaqsoorka leh

Goorma ayaa la heli karaa dacwad dhagaysi?

Waxaad xaq u leedahay inaad codsato dhagaysi cadaalad ah oo dhexdhexaad ah oo khuseeya aqoonsiga, qiimaynta, iyo meelaynta waxbarashada ilmahaaga ama bixinta FAPE. Codsiga dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh waa in lagu xereeyaa laba sano gudahood laga bilaabo taariikhda aad ogeyd ama ay ahayd inaad wax ka ogaatid falka lagu eedeeyay ee saldhig u ah cabashada nidaamka cadaaladeed. (20 USC 1415[b][6]; 34 CFR 300.507; EC 56501 iyo 56505[1])

Dhexdhexaadinta iyo Xallinta Khilaafaadka Beddelka ah

Ma codsan karaa dhexdhexaadinta ama qaab kale oo lagu xalliyo khilaafka?

Codsiga dhexdhexaadinta waxaa la samayn karaa ka hor ama ka dib codsiga dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh.

Waxaad waydiisan kartaa degmada inay ku xalliyaan khilaafaadka dhex dhexaadinta ama xalinta khilaafaadka beddelka ah (ADR), kaas oo ka yar iska hor imaadka marka loo eego dacwad cadaalad ah. ADR iyo dhexdhexaadintu waa habab iskaa-wax-u-qabso ah oo lagu xalliyo khilaafka mana loo isticmaali karo in dib loo dhigo xaqa aad u leedahay dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh.

Waa maxay shirka dhexdhexaadinta ka hor dhegeysiga?

Waxaad ku raadin kartaa xal dhexdhexaadinta ka hor inta aanad buuxin codsiga dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh. Shirku waa dacwad aan rasmi ahayn oo loo qabto si aan cidu ku jirin si loo xalliyo arrimaha la xidhiidha aqoonsiga, qiimaynta, ama meelaynta waxbarasho ee ilmaha ama FAPE.

Shirka dhex dhexaadinta ka hor, waalidka ama dugsiya waxa la socon kara oo la talin kara wakiillo aan xeer-ilaalin waxayna la tashan karaan qareen ka hor ama ka dib shirka. Si kastaba ha ahaatee, codsashada ama ka-qaybgalka shirka dhexdhexaadinta dhegaysiga ka hor maahan wax shardi ah in la codsado dhegaysi nidaam cadaalad ah.

Dhammaan codsiyada shirka dhexdhexaadinta dhegeysiga ka hor waa in laga xareeyaa Kormeeraha guud. Kooxda bilaabaysa shir dhex dhexaadin ka hor dhagaysiga iyagoo codsi qoraal ah u gudbinaya Kormeeraha guud waa inuu dhinaca kale ee dhexdhexaadinta siinayaa nuqul codsiga isla wakhtiga codsiga la xareeyo.

Shirka dhex dhexaadinta dhageysiga ka hor waa in la muddeeyaa shan iyo toban (15) maalmood gudahooda marka uu helo Kormeeraha guud ee codsiga dhexdhexaadinta waxaana lagu dhammeeyaa soddon (30) maalmood gudahooda ka dib marka la helo codsiga dhexdhexaadinta ilaa labada dhinacba ay ku heshiiyaan kordhinta wakhtiga. Haddii go'aan la gaaro, dhinacyadu waa inay fuliyaan heshiis qoran oo sharci ah oo qeexaya xallinta. Dhammaan doodaha inta lagu jiro habka dhexdhexaadinta waa inay noqdaan kuwo qarsoodi ah. Dhammaan shirarka dhex dhexaadinta dhegeysiga ka hor waa in loo jadwaleeyaa waqti ku habboon oo lagu qabto waqti iyo goob macquul ah oo ku habboon dhinacyada. Haddi ay arrimuhu ku guul daraysteen in la xaliyo oo lagu qanco Dhinacyada oo dhan, qolada codsatay shirka dhexdhexaadinta ayaa leh ikhtiyaarka ah in ay xereeyaan dacwad dhagaysi. (EC 56500.3 iyo 56503)

Xuquuqda Habraaca Xaqa leh

Waa maxay xuquuqdeyda nidaamka cadaaladeed?

Waxaad xaq u leedahay:

1. Hayso dhegaysi maamul oo cadaalad ah oo dhexdhexaad ah oo heer gobol ah hortiisa qof aqoon u leh sharciyada xukuma waxbarashada gaarka ah iyo dhegaysiyada maamulka (20 USC 1415[f][1][A]), 1415[f][3][A]-[D]; 34 CFR 300.511; EC 56501[b])
2. La socoto oo kula taliyaan qareen iyo/ama shakhsiyaadka aqoonta u leh carruurta naafada ah (EC 56505 [e][1])
3. Keento caddayn, doodo qoran, iyo doodo hadal ah (EC 56505[e][2])
4. Ka hor tagto, su'aalo waydiiso, oo aad u baahato in markhaatiyo joogaan (EC 56505[e][3])
5. Hesho qoraal ama, ikhtiyaarka waalidka, diiwaanka hadalka ah ee elegtarooniga ah ee dhegeysiga, oo ay ku jiraan natiijooyinka xaqiiqda iyo go'aamada (EC 56505[e][4])
6. Ilmahaaga ha joogo dhegeysiga (EC 56501[c][1])
7. Dhagaysigu kuu ahaado mid furan ama ka xidhan dadweynaha (EC 56501[c][2])
8. Hesho koobiga dhammaan dukumeentiyada, oo ay ku jiraan qiimaynta la dhammaystiray taariikhdaas iyo talooyinka, iyo liiska markhaatiyada iyo guud ahaan maragooda shan (5) maalmood gudahooda ka hor dhegeysiga (EC 56505[e] [7] iyo 56043[v])
9. La socotoi dhinacyada kale arrimaha iyo xallinta la soo jeediyay ee arrimaha ugu yaraan toban (10) maalmood ka hor dhegeysiga (EC 56505[e] [6])
10. Haysato turjumaan (CCR 3082[d])
11. Codsato kordhinta wakhtiga dhagaysiga (EC 56505[f][3])
12. Qabsato shir dhex dhexaadin wakhti kasta inta lagu guda jiro dhagaysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh (EC 56501[b][2]), iyo

13. Hesho ogeysiis dhinaca kale ugu yaraan toban maalmood ka hor dhagaysiga in dhinaca kale uu doonayo in uu matalo qareen (*EC 56507[a]*). (*20 USC 1415[e]*; *34 CFR 300.506, 300.508, 300.512 iyo 300.515*)

Xaraynta Gal Dacwad ah oo Qoran

Sideen u codsadaa habraaca cadaalada lehmaqalka?

Waxaad u baahan tahay inaad gudbiso codsi qoraal ah oo ku saabsan dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh. Adiga ama wakiilkaaga waxaad u baahan tahay inaad soo gudbiso macluumaadka soo socda codsigaaga:

1. Magaca ilmaha
2. Cinwaanka guriga ilmaha
3. Magaca dugsiga uu ilmuhu dhigto
4. Xaaladda ilmo guri la'aan ah, macluumaadka la heli karo ee ilmaha iyo magaca dugsiga uu ilmuhu dhigto, iyo
5. Sharaxaad ku saabsan nooca dhibaata, oo ay ku jiraan xaqiiqooyinka la xidhiidha dhibaata iyo xallinta la soo jeediyay ee dhibaata

Sharciyada federaalka iyo kuwa gobolka ayaa u baahan in labada dhinac ee soo gudbinaya dacwad dhagaysi cadaalad ah ay bixiyaan nuqulka codsiga qoraalka ah dhinaca kale. (20 USC 1415[b][7], 1415[c][2]; 34 CFR 300.508; EC 56502 [c][1])

Kahor inta aan la xareynin dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh, degmada dugsigu waa in la siiyaa fursad ay ku xalliyaan arrinta iyagoo isugu yeeraya kalfadhi xallin, kaas oo ah kulan u dhaxeeya waalidiinta iyo xubnaha ay khuseyso ee kooxda IEP kuwaas oo aqoon gaar ah u leh xaqiiqooyinka la aqoonsaday. Codsiga dhagaysiga nidaamka cadaalada cadaalad ah. (20 USC 1415[f][1][B]; 34 CFR 300.510)

Maxaa ku jira fadhiga xallinta?

Fadhiyada xallinta waa in la isugu yeedhaa shan iyo toban (15) maalmood gudahooda marka la helo ogeysiiska

codsiga dhagaysiga nidaamka cadaaladeed ee waalidka. Kulamada waa in ay ku jiraan wakiilka degmada oo leh awood go'aan gaarista oo aan lagu darin qareenka degmada dugsiga ilaa waalidka uu la socdo qareen. Waalidka ubadka ayaa laga yaabaa inuu ka hadlo arrinta dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh iyo xaqiiqooyinka aasaaska u ah codsiga dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh.

Fadhiga xallinta looma baahna haddii waalidka iyo dugsiga degmadu ay qoraal ku heshiiyaan in laga tanaasulo kulanka. Haddii degmadu ay ku xalin waydo dacwada nidaamka cadaalada ah sodon (30) maalmood gudahood, waxa dhici karta in dhagaysiga nidaamka cadaalada jiro. Haddii go'aan la gaaro, dhinacyadu waa inay fuliyaan heshiis sharci ah. (20 USC 1415[f][1][B]; 34 CFR 300.510)

Meelaynta ilmahaygu ma isbedeshaainta dacwadu socoto?

Ilmaha ku lugta leh dacwad kasta oo maamul ama garsoor ah waa inuu ku sii jiraa meelaynta waxbarasho ee hadda jirta ilaa adiga iyo degmada dugsiga aad ku heshiisaan nidaam kale. Haddii aad codsanayso gellitaanka hore ee ilmahaaga ee dugsiga dadweynaha, ilmahaaga

Ogeysiiska Ilaalinta Nidaamka
CDE, T07-037, Ingiriis, farta Arial
Bogga 11 ee 17

waxa lagu meelayn doonaa barnaamijka dugsiga dadweynaha ogolaanshahaaga ilaa dhammaan dacwadaha la dhammeeyo. (20 *USC* 1415[j]; 34 *CFR* 300.518; *EC* 56505[d])

Go'aanka ma laga dacwoon karaa?

Go'aanka dhegaysigu waa kama dambays oo ku khasab ku ah labada dhinacba. Labada dhinac midkood ayaa racfaan ka qaadan kara go'aanka dhageysiga isagoo ka xareynaya dacwad madani ah maxkamada gobolka ama federaalka 90 maalmood gudahooda ee go'aanka kama dambaysta ah. (20 *USC* 1415[i] [2] iyo [3][A], 1415[i]; 34 *CFR* 300.516; EC [/ g3] 56505[h] iyo [k], *EC* 56043[w])

Yaa bixiya kharashka qareenkayga?

Tallaabo kasta ama dacwad kasta oo ku saabsan dhegeysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh, maxkamadda, iyada oo go'aansan, waxay ku siin kartaa kharashyada qareennada macquulka ah taas oo qayb ka ah kharashka adiga waalid ahaan ilmo naafo ah haddii aad tahay kooxda ku guulaysata dhageysiga. Kharashaadka qareenka ee macquulka ah ayaa sidoo kale laga yaabaa in la sameeyo ka dib marka la dhameeyo dhageysiga maamulka, iyada oo la raacayo heshiiska dhinacyada. (20 *USC* 1415[i][3][B]–[G]; 34 *CFR* 300.517; *EC* 56507[b])

Kharashyada waa la dhimi karaa haddii mid ka mid ah shuruudahan soo socda ay jiraan:

1. Maxkamaddu waxay ogaatay inaad si aan macquul ahayn u daahisay xallinta kama dambaysta ah ee khilaafka
2. Kharashyada saacadii qareenada ayaa ka badan heerka ka jira bulshada adeegyada la midka ah ee qareenada leh xirfad, sumcad iyo khibrad macquul ah oo la barbar dhigi karo
3. Wakhtiga lagu bixiyay iyo adeegyada sharciga ah ee la bixiyay waxay ahaayeen kuwo xad dhaaf ah, ama
4. Qareenkaagu ma siin degmada dugsigii ku habboonaa macluumaadka ogaysiiskii codsiga nidaamka xuquuq dhowrka leh.

Kharashka qareennada lama dhimi doono, si kastaba ha ahaatee, haddii maxkamaddu ay ogaato in Gobolka ama dugsiga degmadu ay si aan macquul ahayn u daahiyeen xallinta kama dambaysta ah ee tallaabada ama dacwadda ama ay jirto ku xad-gudub qaybtan sharciga ah. (20 *USC* 1415[i][3][B]–[G]; 34 *CFR* 300.517)

Kharashka qareenada ee la xidhiidha kulan kasta oo kooxda IEP ah lagama yaabo in la abaal mariyo ilaa kulanka kooxda IEP la qabto iyada oo ay sabab u tahay dacwad dhagaysi ama tallaabo garsoor. Kharashka qareenka sidoo kale waa la diidi karaa haddii aad diido heshiis macquul ah oo ay bixiso degmada/waakadda dawliga ah toban (10) maalmood ka hor inta uusan bilaabmin dhageysiga go'aanka dhageysigana uusan ka wanaagsanayn bixinta dejinta. (20 *USC* 1415[i][3][B]–[G]; 34 *CFR* 300.517)

Si aad u hesho macluumaad dheeraad ah ama si aad u xarayso dhexdhexaadin ama dacwad cadaalad ah, la xidhiidh:

Xafiiska Dhageysiga Maamulka
Fiiro gaar ah: Qaybta Waxbarashada Gaarka ah
2349 Gateway Oaks Drive, Suite 200
Sacramento, CA 95833-4231
(916) 263-0880
FAX (916) 263-0890

Anshaxa Dugsiga iyo Habraaca Meelaynta ee Ardayda Naafada ah

Anshaxa Dugsiga iyo Hababka Waxbarashada Ku Meel Gaarka ah ee Kale

Ilmahayga ma laga cayrin karaa ama ma laga saarayaa?

Shaqaalaha dugsigu waxay u eegi karaan xaalad kasta oo gaar ah kiis-kiis markii ay go'aaminayaan in isbeddelka meelaynta ku habboon yahay carruurta itaaldaranka ee ku xad-gudba xeerka anshaxa ardayga ee goobtiisa ama goobteeda si:

- Loo diyaariyo goob waxbarasho oo ku-meel-gaar ah oo ka duwan kan jira, goob kale, ama ka-hakin aan ka badnayn toban (10) maalmood dugsi oo isku xigta, iyo
- Ka saarid dheeraad ah ee aan ka badnayn toban (10) maalmood dugsi oo isku xigta isla sannad dugsiyeedka dhacdooyinka kala duwan ee anshax-xumada

Maxaa dhacaya ka dib ka saarista in ka badan toban (10) maalmood?

Kadib marka ilmaha naafada ah laga saaro meelaynta uu hadda ku jiro toban (10) maalmood dugsiyeed isla sanad dugsiyeedka, maalmaha soo socda ee raritaanku waa in hay'adda dadweynuhu ay bixiso adeegyo awood u siinaya ilmaha inuu sii wado ka qayb-galka manhajka waxbarashada guud iyo horumarka laga gaarayo ka midho-dhalinta yoolalka lagu dajiyay IEP-ga ubadka. Sidoo kale, ilmuhu wuxuu heli doonaa, sida ku habboon, qiimaynta hab-dhaqanka shaqaynaysa iyo adeegyada iyo wax ka beddelka, kuwaas oo loogu tala galay in wax looga qabto xadgudubka akhlaaqda si aanay u soo noqon.

Haddii ilmuhu ku qaadato in ka badan toban (10) maalmood meelayntan oo kale, kulan kooxda IEP-da waa in la qabtaa si loo go'aamiyo in anshax-xumada ubadka ay sababtay naafanimada. Kulanka kooxda IEP waa in uu qabsoomaa isla markiiba, haddii ay suurto gal tahay, ama toban (10) maalmood gudahooda ee go'aanka degmada dugsigu ay ku qaadayso tallaabada edbinta ah.

Waalid ahaan waxaa lagugu martiqaadi doonaa inaad ka qayb-gasho xubin ka tirsan kooxdan IEP. Degmada dugsiga waxa laga yaabaa in looga baahdo in ay samayso qorshe qiimayn ah si ay wax uga qabato anshax-xumada ama, haddii u ilmahaagu leeyahay qorshe wax-ka-qabasho, dib u eeg oo wax ka beddel qorshaha sida loogu baahdo.

Maxaa dhacaya haddii kooxda IEP ay go'aansato in anshax-xumada aysan keenin naafanimada?

Haddii kooxda IEP ay ku soo gebogabeeyaan in anshax-xumadu aanay ahayn muujinta naafanimada ubadka, degmada dugsigu waxay qaadi kartaa tallaabo anshaxeed, sida cayrin, si la mid ah sida ilmaha aan naafada ahayn. (20 USC 1415[k][1] iyo [7]; 34 CFR 300.530)

Haddii aadan ku raacsanayn go'aanka kooxda IEP-da, waxaad codsan kartaa dhagaysi dacwadeed oo la dedejiyay, kaas oo dhacaya labaatn (20) maalmood gudahooda laga xisaabiyay maalinta aad codsatay dhageysiga. (20 USC 1415[k][2]; 34 CFR 300.531[c])

Iyada oo aan loo eegin goobta, degmadu waa inay sii wadaa siinta FAPE ee ilmahaaga. Goobo waxbarasho oo ka duwan waa in ay u ogoladaan ubadka in uu sii wado ka qeybqaadashada manhajka guud oo xaqiijiyaan sii wadida adeegyada iyo wax ka bedelka lagu faah faahiyay IEP-da. (34 CFR 300.530; EC 48915.5[b])

Carruurta dhigata Dugsiga gaarka ah

Ardayda waalid ahaan lagu meeleeoyo dugsiyada gaarka loo leeyahay ma ka qayb qaadan karaan barnaamijyada waxbarashada gaarka ah ee dawladdu maalgeliso?

Carruurta ay waalidiintoodu ka diiwaan-gashan yihiin dugsiyada gaarka loo leeyahay waxa laga yaabaa inay ka qayb-qaataan barnaamijyada waxbarashada gaarka ah ee dawladdu bixiso. Degmadu waa inay kala tashataa dugsiyada gaarka ah iyo waalidiinta si loo go'aamiyo adeegyada la siin doono ardayda dugsiyada gaarka ah. In kasta oo degmooyinka dugsiyadu ay leeyihiin masuuliyad cad oo ah inay FAPE siiso ardayda naafada ah, carruurtaas, marka waalidkood ku meeleeoyo dugsiyada gaarka ah, xaq uma laha inay helaan qaar ama dhammaan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha ee lagama maarmaanka u ah inay bixiyaan FAPE (20 USC 1415[a]][10][A]; 34 CFR 300.137 iyo 300.138; EC 56173)

Haddii waalidka shakhsi leh baahiyo gaar ah oo hore u helay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xidhiidha ee hoos yimaada maamulka dugsiga degmada uu ilmaha ku qoro dugsi hoose ama dugsi sare oo gaar loo leeyahay iyada oo aan oggolaansho laga helin ama u gudbin hay'adda waxbarashada deegaanka, degmada dugsiga. Loogama baahna inay bixiso waxbarashada gaarka ah haddii degmadu samaysay FAPE. Maxkamada ama sarkaalka dhageysiga nidaamka xuquuq dhowrka leh ayaa laga yaabaa inuu uga baahdo degmada inay u soo celiso waalidka ama mas'uulka kharashka waxbarashada gaarka ah iyo dugsiga gaarka loo leeyahay kaliya haddii maxkamada ama sarkaalka dhageysiga cadaalada ay ogaadaan in degmada dugsi aysan u dhigin FAPE ubadka wakhtiga ku haboon ka hor diiwaan galinta dugsiga hoose ama dugsiga sare ee gaarka ah iyo in meelaynta gaarka ah ay ku haboon tahay. (20 USC 1412[a]][10][C]; 34 CFR 300.148; EC 56175)

Goorma ayaa laga yaabaa in lacagta la dhimoama la diido?

Maxkamada ama sarkaalka dhageysiga ayaa laga yaabaa inay dhimaan ama diidaan lacag celinta haddii aadan u dhigin ubadkaaga diyaar u ah qiimeynta ogeysiiska degmada ka hor inta aan laga saarin ilmahaaga dugsiga dadweynaha. Waxa kale oo laga yaabaa in lagu diido lacag celin haddii aanaad ogaysiin degmadda in aad diidayso meelaynta waxbarashada gaarka ah ee ay soo jeedisay degmadu, oo ay ku jirto sheegashada walaacyadaada iyo rabitaanka inaad ilmahaaga ku qorto dugsi gaar ah oo ay dawladdu bixiso.

Ogaysiiskaaga degmada dugsiga waa in lagu bixiyaa midkood:

- Kulankii ugu dambeeyay ee kooxda IEP ee aad ka qayb-gashay ka hor inta aanaad ilmahaaga ka saarin dugsiga dadweynaha, ama
- Qoraal ahaan dugsiga degmada ugu yaraan toban (10) maalmood oo shaqo (oo ay ku jiraan fasaxyada) ka hor intaanad ilmahaaga ka saarin dugsiga dadweynaha. (20 USC 1412[a]][10][C]; 34 CFR 300.148; EC 56176)

Goorma ayaa laga yaabaa in lacagta la dhimo ama aan la diidin?

Maxkamada ama sarkaalka dhageysiga waa inaysan dhimin ama diidin lacag celintaada haddii aad ku guul darreysatay inaad ogeysiin qoraal ah siiso degmada dugsiga mid ka mid ah sababahan soo socda:

- Dugsiga oo kaa diiday inaad bixiso ogeysiis
- Adigoonhelin nuqul ka mid ah Ogeysiiska Ilaalinta Nidaamka ama haddii kale lagugu wargeliyay shuruudaha lagu ogeysiinayo degmada
- Ogaysiis bixinta waxay u badan tahay inay u horseedi lahayd dhaawac jidheed ilmahaaga
- Akhris la'aanta iyo awood la'aanta in lagu qoro Ingiriisi ayaa kaa hor istaagay inaad bixiso ogeysiis, ama
- Ogaysiis bixinta waxay u badan tahay inay u horseedi lahayd dhaawac maskaxeed oo halis ah ilmahaaga

(20 USC 1412[a] [10] [C]; 34 CFR 300.148; EC 56177)

Nidaamka Cabashada Gobolka

Goorma xerayn karaa cabashada u hoggaansanaanta gobolka?

Waxaad xareyn kartaa cabashada u hoggaansanaanta gobolka marka aad aaminsan tahay in degmada dugsiga ay ku xad-gudbeen sharciyada ama xeerarka waxbarashada gaarka ah ee federaalka ama gobolka. Cabashadaada qoran waa in ay sheegtaa ugu yaraan hal xadgudub oo lagu eedeeyay federaalka iyo sharciyada gobolka. Xadgudubku waa inuu dhacay wax aan ka badnayn hal sano ka hor taariikhda cabashada ay heshay Waaxda Waxbarashada California (CDE). Marka aad cabashada gudbinayso, waa in aad nuqul ka mid ah cabashada u soo gudbiso degmada dugsiga isla markaana aad ka xarayso cabashada u hoggaansanaanta gobolka ee CDE. (34 CFR 300.151-153; 5 CCR 4600)

Cabashooyinka sheegaya ku xad-gudubka sharciyada federaalka iyo gobolka ama sharciyada waxbarashada gaarka ah waxaa lagu soo diri karaa boostada:

Waaxda Waxbarashada California
Qaybta Waxbarashada Gaarka ah
Adeegga Gudbinta Ilaalada Nidaamka
1430 N Street, Suite 2401
Sacramento, CA 95814

Wixii cabashooyin ah ee ku lug leh arrimaha **ee aan** daboolin sharciyada federaalka ama gobolka ee waxbarashada gaarka ah, la tasho nidaamka cabashada dirayska ee degmadaada.

Si aad u hesho macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan xallinta khilaafaadka, oo ay ku jiraan sida loo xareeyo cabasho, la xidhiidh CDE, Qaybta Waxbarashada Gaarka ah, Adeegga Gudbinta Ilaalinta Ilaalinta, taleefanka (800) 926-0648; Fakis ahaan 916-327-3704; ama adigoo booqanaya shabakada CDE ee ah <http://www.cde.ca.gov/sp/se> .

Erayada Soo gaabinta Lagu Isticmaalay Ogeysiiskan

ADR	Xalinta Khilaafaadka Beddelka ah
CFR:	<i>Lambarka Shuruucda Federaalka</i>
EC	<i>California Xeerka waxbarashada</i>
FAPE	Waxbarashada Dadweynaha ee Haboon ee Bilaashka ah
IDEA	Shakhsiyaadka Naafada ah Sharciga Waxbarashada
IEP	Barnaamijka Waxbarashada Shakhsi ahaaneed
OAH:	Xafiiska Dhageysiga Maamulka
SELPA:	Waxbarashada Gaarka ah ee Qorshaha Deegaanka
USC:	<i>Xeerka Mareykanka</i>